

Γ. Κονδύλη & Όθωνος 1, Μαρούσι | 210 61 24 000
www.akadimos.gr | fb:@akadimos.marousi | tw:@Akadimos

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Εισηγήτριες: **Νικολακέα Νίνα, Ηλιοπούλου Λυδία**

Ημερομηνία: **15/1/22**

Κείμενο Ι

Συνέντευξη με τον Κωνσταντίνο Δασκαλάκη

[Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης είναι καθηγητής του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και επιστήμης Υπολογιστών και μέλος του Εργαστηρίου Πληροφορικής και Τεχνητής Νοημοσύνης στο MIT της Βοστώνης]

- Ο τομέας με το οποίο καταπιάνεται ο Δασκαλάκης θα μεταμορφώσει τον κόσμο μας;

«Η επιστήμη είναι σαν να βρίσκεσαι σε ένα απέραντο σκοτεινό δωμάτιο και εσύ με ένα λύχνο προχωράς στα τυφλά με μικρή ορατότητα. Παίζει ρόλο και το ένστικτο για την κατεύθυνση που θα κινηθείς. Ο τομέας της τεχνητής νοημοσύνης, που τώρα εξελίσσεται ραγδαία, έχει σίγουρα τρομερό ενδιαφέρον για τα προβλήματα αλλά και τα διλήμματα που θέτει», τονίζει.

«Μακροπρόθεσμα εμείς οι επιστήμονες έχουμε τεράστιες προσδοκίες. Θέλουμε να φτιάξουμε τεχνολογία που να προσομοιάζει σε κριτική ικανότητα, σε ικανότητα να βγάξει συμπεράσματα και να παίρνει αποφάσεις, στη νοημοσύνη του ανθρώπου. Δηλαδή μια μηχανή αντίστοιχων νοητικών δυνατοτήτων του ανθρώπινου εγκεφάλου.

»Δεν έχει υπάρξει παρόμοια πρόκληση ποτέ. Θα θέλαμε να φτιάξουμε μια μηχανή που θα συγκεντρώνει και θα επεξεργάζεται δεδομένα από την εμπειρία της στον κόσμο, και από την επεξεργασία αυτή θα βγάξει εφαρμόσιμα συμπεράσματα για διαφορετικές περιστάσεις που θα έχει να αντιμετωπίσει στο μέλλον.

»Και εδώ αρχίζουν τα ερωτήματα: Πόσο αξιόπιστα γίνεται η επεξεργασία των δεδομένων αυτών για να βγουν τα σωστά συμπεράσματα; Πόσο αντιπροσωπευτικά της πραγματικότητας είναι τα δεδομένα; Σε ποιον ανήκουν; Μέχρι σήμερα η τεχνολογία αντλεί τα δεδομένα με τα οποία εκπαιδεύεται από το Διαδίκτυο. Έτσι, ως χρήστες του Διαδικτύου, συμβάλλουμε όλοι μας στην εκπαίδευση της τεχνητής νοημοσύνης μεγάλων εταιρειών όπως οι Facebook, Google, Amazon κ.λπ. Τι συνέπειες, όμως, έχει η ενσωμάτωση των δικών μας δεδομένων στο εκπαιδευτικό υλικό της τεχνητής νοημοσύνης; Και τι σημαίνει αυτό για την ιδιωτικότητά μας;».

- Οπότε οι ισχυροί του μέλλοντος δεν θα είναι εκείνοι που έχουν χρήμα αλλά όγκο δεδομένων;

«Όποιος έχει δεδομένα θα έχει δύναμη. Πρέπει όμως να έχει και την τεχνογνωσία, να μπορεί να τα επεξεργαστεί. Υπάρχει σήμερα ένας τεράστιος ανταγωνισμός για το ποια εταιρεία θα πάρει τα καλύτερα μυαλά που βγαίνουν από τα πανεπιστήμια ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο. Η κατάσταση τώρα έχει ως εξής: τον όγκο δεδομένων έχουν οι εταιρείες με πολλούς χρήστες όπως η Google, η Facebook, η Amazon, και έτσι καταφέρνουν να συγκεντρώνουν χρήμα, ταλέντα και να καινοτομούν, ξεπερνώντας τους υπόλοιπους που δεν μπορούν να τις φτάσουν. Κινδυνεύουμε από μονοπώλια δεδομένων και τεχνογνωσίας».

- Φοβάται τι μπορεί να συμβεί στο μέλλον;

«Ως επιστήμονας, ο ρόλος μου δεν είναι να φοβάμαι, αλλά να διασφαλίσω όσο μπορώ πως αυτό το νοητό ποτάμι της επερχόμενης προόδου θα έχει φαρδιά κοίτη για να αρδεύσει με το νερό του περισσότερους ανθρώπους και όχι τους λίγους. Οι επιστήμονες κρατούν τις Θερμοπύλες. Μπορεί να γίνουν οι επαναστάτες του μέλλοντος, αυτοί που προασπίζουν την ιδιωτικότητα των δεδομένων, τον εκδημοκρατισμό της προόδου, που θα προωθήσουν το νέο κοινωνικό συμβόλαιο που θα χρειαστούμε στη νέα εποχή».

Μαργαρίτα Πουρνάρα, Kathimerini.gr (απόσπασμα από συνέντευξη)

Κείμενο II

Είμαστε όλοι εντός του μέλλοντός μας

[Ο συγγραφέας Χρήστος Χωμενίδης στοχάζεται σχετικά με τα αποτελέσματα της τέταρτης τεχνολογικής επανάστασης στην καθημερινότητα των ανθρώπων]

Το θέαμα κάποιων ταξιτζήδων να προπηλακίζουν στην Πλατεία Συντάγματος έναν οδηγό γνωστής εταιρείας μεταφορών ήταν απολύτως οικτρό. Ακόμα και για εκείνους που συμφωνούν ότι ο κλάδος του ταξί υφίσταται αθέμιτο ανταγωνισμό από την εν λόγω εταιρεία και –ως έναν βαθμό– δικαιολογούν την αγανάκτησή τους.

Κοιτάζοντάς τους, ωστόσο, εγώ είδα σκηνές από το εγγύς μέλλον. Τους φαντάστηκα –σε δέκα; σε δεκαπέντε χρόνια το αργότερο– να ωρύνονται εναντίον του αυτοκινήτου δίχως οδηγό, το οποίο ήδη έχει κατασκευαστεί και δοκιμάζεται στην Αμερική. Χωρίς άνθρωπο στο τιμόνι κι εν τούτοις απολύτως αξιόπιστο και ασφαλές. Το κομπιούτερ που θα το κατευθύνει θα αντιδρά στα απρόοπτα πιο ψύχραιμα, πιο αποτελεσματικά κι από τον πλέον προικισμένο ραλίστα. Τι θα κάνουν τότε οι ταξιτζήδες; Θα πυρπολήσουν μήπως τα αυτοκίνητα - ρομπότ, όπως έβαζαν οι Λουδίτες στην Αγγλία στις αρχές του 19ου αιώνα φωτιά στους ηλεκτροκίνητους αργαλειούς; Θα απεργήσουν; Από ποιον θα λείψουν τραβώντας χειρόφρενο; Αφού το επάγγελμά τους θα έχει σαρωθεί ανεπιστρεπτί από την τεχνολογία...

Οι προφητείες της επιστημονικής φαντασίας επαληθεύονται. Η τέταρτη τεχνολογική επανάσταση είναι κιόλας εδώ. Η τεχνητή νοημοσύνη εισβάλλει στην καθημερινότητά μας για να ανατρέψει δεδομένα που εκλαμβάνονταν ως αιώνια, ως ακατάλυτα. Λειτουργούν ήδη τα πρώτα σουπερμάρκετ χωρίς υπαλλήλους. Οι καταναλωτές διαλέγουν από τα ράφια τα προϊόντα, το σύστημα χρεώνει τον λογαριασμό τους, μία μηχανική –εγκάρδια

εντούτοις– γυναικεία φωνή τούς εύχεται «εις το επανιδείν». Στην Ιαπωνία τα τραπεζικά καταστήματα έχουν εν πολλοίς καταργηθεί, οι συναλλαγές γίνονται ηλεκτρονικά. Η κυκλοφορία του μετρητού χρήματος περιορίζεται διαρκώς, οι κάρτες –πιστωτικές και χρεωστικές– παρέχουν ασυγκρίτως μεγαλύτερη ασφάλεια, τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα θα αποτελούν για τα εγγόνια μας μουσειακό είδος. Όπως και οι βιομηχανικοί εργάτες. Όπως και οι ταμίες. Ίσως ακόμα και οι πλοίαρχοι και οι πιλότοι αεροπλάνων.

Οι μετριοπαθείς μιλούν για ταχεία έκλειψη των καθαρά διεκπεραιωτικών επαγγελματών, στα οποία δεν απαιτείται ιδιαίτερη πρωτοβουλία ή δημιουργικότητα. Οι τολμηρότεροι προβλέπουν ότι τα κομπιούτερ θα αναλάβουν τη διαγνωστική –ίσως και την επεμβατική– ιατρική. Θα αντικαταστήσουν τους θεράποντες της Εκπαίδευσης και της Δικαιοσύνης. Θα λαμβάνουν σε βάθος χρόνου και πολιτικές ακόμα αποφάσεις, σταθμίζοντας το συλλογικό ανθρώπινο συμφέρον, με γνώμονα τις γενικές αρχές που εμείς θα τους έχουμε εμφυτέψει. Η πρόσβαση και η ταχύτατη επεξεργασία όλων των διαθέσιμων δεδομένων, η ακρίβεια στους υπολογισμούς και η δυνατότητα να σταθμίζουν απροκατάληπτα –ελεύθερα από κάθε ιδιοτέλεια– τους δίνει αυτή την προοπτική.

Χωμενίδης, Χ. (10.03.2018). «Είμαστε όλοι εντός του μέλλοντός μας». Τα Νέα.

Κείμενο ΙΙΙ

Η άσκηση της επιστήμης

«Η άσκηση της Επιστήμης χρειάζεται σπάνιο κουράγιο... Πιστεύω πως μοναδικός σκοπός της Επιστήμης είναι τούτος: ν' αλαφρώσει τον μόχθο της ανθρώπινης ύπαρξης. Αν οι επιστήμονες περιορισθούν να σωρεύουν γνώσεις πάνω σε γνώσεις, μόνο και μόνο για τη χαρά της γνώσης, η Επιστήμη δεν θα είναι πια παρά μια θλιβερή σακάτισσα. Οι καινούργιες μηχανές σας δεν θα χρησιμεύουν παρά για καινούργια μαρτύρια. Με τον καιρό, μπορεί ν' ανακαλύψετε ό,τι υπάρχει για ν' ανακαλυφθεί κι ωστόσο, η πρόδοός σας θα σας χωρίζει όλο και πιο πολύ απ' την Ανθρωπότητα. Η άβυσσος ανάμεσα σε κείνην και σε σας μπορεί μια μέρα να γίνει τόσο βαθιά που, στη χαρούμενη κραυγή σας για μια καινούργια κατάκτηση, ν' αποκριθεί μια κραυγή φρίκης απ' όλη την οικουμένη».

(Μπρεχτ, «Ο Γαλιλαίος»)

ΘΕΜΑΤΑ

A. Η συνέντευξη του Κ. Δασκαλάκη, **Κείμενο I**, είναι συνομιλιακός προφορικός λόγος, αλλά σε γραπτή -αναγκαστικά- μορφή. Να παρουσιάσετε περιληπτικά, σε 70-80 λέξεις, την απάντησή του στο πρώτο ερώτημα.

Μονάδες 15

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε τις παρακάτω προτάσεις γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος, ανάλογα αν η πρόταση συμφωνεί ή όχι με το νόημα των **Κειμένων I** και **II**:

Κείμενο I:

α) Προσδοκία των επιστημόνων είναι να κατασκευάσουν τεχνολογία με νοητικές δυνατότητες αντιστοιχες με αυτές του ανθρώπινου εγκεφάλου. **β)** Όλοι οι χρήστες του

διαδικτύου συμβάλλουν στην εκπαίδευση μεγάλων διαδικτυακών εταιρειών στην τεχνητή νοημοσύνη.

γ) Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης φοβάται, ως επιστήμονας, για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Κείμενο II:

δ) Οι ταξιτζήδες αντέδρασαν για το δυσοίωνα μέλλον που επιφυλάσσει σε αυτούς η νέα τεχνολογία.

ε) Τα τεχνολογικά επιτεύγματα υψηλής νοημοσύνης δεν αφορούν την καθημερινότητα των ανθρώπων.

Μονάδες 15

B2. α. Τα **Κείμενα I** και **II** ανήκουν σε διαφορετικό κειμενικό είδος. Εντούτοις, και τα δύο έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: τη χρήση ειδικού λεξιλογίου. Από κάθε κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας δύο διαφορετικές λέξεις ή φράσεις που ανήκουν στο ίδιο ειδικό λεξιλόγιο (μονάδες 4). Πώς εξηγείτε τη χρήση τους; (μονάδες 5)

β. Στη συνέντευξη με τον Κ. Δασκαλάκη, **Κείμενο I**, να βρείτε και να γράψετε τρία παραδείγματα γλωσσικών επιλογών/εκφραστικών τρόπων που κάνουν το ύφος του προφορικού λόγου απλό, άμεσο, οικείο και κατανοητό, ώστε να επικοινωνήσει καλύτερα με τον δέκτη. (μονάδες 6)

Μονάδες 15

B3. α. Να ερμηνεύσετε τη χρήση των ερωτήσεων στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου II**, λαμβάνοντας υπόψη την επικοινωνιακή περίσταση (πομπός, δέκτης, σκοπός του κειμένου). (μονάδες 6)

β. Σε ποιο είδος ανήκει το **Κείμενο II**; Ποια χαρακτηριστικά του σας οδηγούν σε αυτή τη διαπίστωση; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ. Ποιον γενικότερο προβληματισμό εκφράζει ο συγγραφέας στο **Κείμενο III** για το ρόλο και το μέλλον της Επιστήμης; Σχολιάστε τη λειτουργία του β' πληθυντικού προσώπου ως γλωσσικής επιλογής. (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Δ. Οριστήκατε εκπρόσωπος του Λυκείου σας για την εκδήλωση που οργάνωσε η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού σας με θέμα «Επιστημονική έρευνα και κοινωνική ευθύνη». Διατυπώστε το κείμενο-ομιλία, έκτασης 300-400 λέξεων, που θα παρουσιάσετε σε ακροατήριο νέων της ηλικίας σας, προσδιορίζοντας το χρέος των επιστημόνων απέναντι στην κοινωνία.

Μονάδες 30